

Yasev Oleksandr – professor of the department of applied mathematics and computer facilities National Metallurgical Academy of Ukraine, candidate of engineering, professor, e-mail: navid@metal.dmeti.dp.ua

Аврахов Іван – доцент кафедри філософії та політології Національної металургійної академії України, кандидат філософських наук, доцент, e-mail: kphilos@ukr.net

Avrakhov Ivan – assistant professor of the department of philosophy and political sciences National Metallurgical Academy of Ukraine, candidate of philosophical sciences, assistant professor, e-mail: kphilos@ukr.net

Цитуйте цю статтю як:

Іващенко В. Проблеми формування креативної особистості фахівця в умовах сучасних технологічних змін у промисловому виробництві / Валерій Іващенко, Віталій Петренко, Олександр Ясев, Іван Аврахов // Педагогічний дискурс. – 2016. – Вип. 21. – С. 40–46.

Cite this article as:

Ivashchenko V, Petrenko V, Yasev O, Avrakhov I. Issues of Creative Personality Development of Engineer under Conditions of Technological Changes in Industrial Production, *Pedagogical Discourse*, 2016, Issue 21, pp. 40–46.

УДК 378.147

МАРИНА ІКОННІКОВА

кандидат філологічних наук, доцент

(Україна, Хмельницький, Хмельницький національний університет)

MARYNA IKONNIKOVA

candidate of philological sciences, assistant professor

(Ukraine, Khmelnytskyi, Khmelnytskyi National University)

orcid.org/0000-0002-0134-2331

Методологічні орієнтири професійної підготовки філологів

Methodological Guidelines in Philologists' Professional Training

У статті автором актуалізована необхідність удосконалення професійної підготовки філологів з урахуванням різних концепцій, теорій ідей, методологічних підходів та принципів. Визначено методологічні орієнтири у дослідженні порушеної проблеми, що формують основу для подальшого теоретичного вивчення особливостей професійної підготовки філологів та обґрунтування концептуальних засад розвитку системи професійної підготовки філологів. Здійснено аналіз методологічних підходів до професійної підготовки філологів (аксіологічний, синергетичний, культурологічний, антропоцентричний, компетентнісний, системний, діяльнісний та особистісно орієнтований підходи). Схарактеризовано основні положення зазначених підходів та доцільність їхнього використання у професійній підготовці фахівців-філологів. Акцентовано увагу на філософії людиноцентризму та культуроцентризму як нових орієнтирів сучасної філософії освіти. Зазначено, що філософія людиноцентризму та культуроцентризму акцентує увагу на розвитку людської самосвідомості, культуровідповідності, культурної ідентичності, розумінні сутності людини, осягненні своєрідності людини і на цій основі виробляє перспективу розвитку самої людини. Розкрито необхідність використання синергетичної парадигми, що передбачає самокерований розвиток філологів шляхом спеціально конфігурованих впливів: з боку викладача – створення та реалізації оптимальних педагогічних умов, з боку студентів – участь у змодельованих професійно спрямованих ситуаціях. Особливу увагу приділено культурологічному та компетентнісному підходам, які орієнтують професійну підготовку філологів на розвиток їх духовної культури і соціальної відповідальності, професійних компетенцій, творчого потенціалу, критичного мислення, комунікативної майстерності. Описано соціально-педагогічний портрет сучасного філолога як культуромовну толерантну особистість, яка усвідомлює свої національні корені, шанує цінності інших культур, уміє захопити «живим», емоційним, пристрасним словом рідної та іноземної мови, має високий рівень наукової культури та естетичного смаку. Наголошено на важливості інтеграції зазначених підходів, що сприятиме удосконаленню професійної підготовки філологів, поєднанню мети, змісту, структури, етапів, форм, методів організації навчання, забезпеченню системного бачення гармонійного розвитку культуромовної особистості філолога.

Ключові слова: філологи, методологічні підходи, людиноцентризм, культуромовна особистість, ціннісні орієнтації, професійні компетенції.

In the article the author has actualized the need to improve philologists' professional training taking into account different concepts, theories, ideas, methodological approaches and principles. Methodological guidelines in the research of the problem raised which form the basis for further theoretical study of the peculiarities of philologists' professional training and justification of conceptual foundations needed for the development of philologists' professional training system have been defined. The analysis of methodological approaches to philologists' professional training (axiological, synergistic, culturological, anthropocentric, competency-based, systemic, activity-based and personality-oriented) has been conducted. Basic principles of these approaches and the expediency of their use in professional training of philologists have been characterized. Special attention has been paid to philosophy of anthropocentrism and cultural centrism as new guidelines in modern philosophy of education. It has been noted that philosophy of anthropocentrism and cultural centrism focuses on the development of human self-consciousness, cultural correspondence, cultural identity, understanding of human nature, comprehending of human originality and therefore stipulates for human development. The need to use a synergetic paradigm, that ensures philologists' autonomic development through specifically configurable influences: by a teacher – creation and implementation of optimal pedagogical conditions, by students – participation in modeled professionally oriented situations, has been revealed. In particular, culturological and competency-based approaches have been emphasized as they orient professional training of philologists to the development of their spiritual culture and social responsibility, professional competences, creativity, critical thinking, communication skills. The socio-pedagogical portrait of a modern philologist as a tolerant, cultural and linguistic personality who comprehends his/her national roots, respects the values of other cultures, can inspire via «live», emotional, passionate words from both native and foreign languages, has a high level of scientific culture and aesthetic taste, has been described. The importance of integration of the above mentioned approaches that will stipulate for improving professional training of philologists, combining the objectives, content, structure, stages, forms, methods of teaching and learning organization, providing a systematic vision of the harmonious development of a philologist's cultural and linguistic personality, has been accentuated.

Key words: *philologists, methodological approaches, anthropocentrism, cultural and linguistic personality, axiological orientations, professional competences.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Виклики лінгвістичної глобалізації та інформатизації сучасного суспільства, трансформація мовної ситуації у світі, інтенсифікація міжкультурних зв'язків, стрімкий розвиток мультикультуралізму та білінгвізму актуалізують проблему якісної підготовки філологів в системі вищої освіти. Суспільство третього століття очікує від філолога високого рівня розвитку духовної культури і соціальної відповідальності, фахових знань; володіння фольклорно-літературним потенціалом, творчим стилем образного, аналітичного та синтетичного мислення, навичками ораторського мистецтва; дотримання принципів етики й моралі; прагнення до постійного саморозвитку й духовного самовдосконалення. Соціально-педагогічний портрет сучасного філолога презентує його як культуромовну толерантну особистість, яка усвідомлює свої національні корені, шанує цінності інших культур, уміє захопити «живим», емоційним, пристрасним словом рідної та іноземної мови, має високий рівень наукової культури та естетичного смаку. З огляду на це, актуалізується необхідність удосконалення професійної підготовки філологів з урахуванням різних концепцій, методологічних підходів та принципів; забезпеченням гармонійного поєднання мети, змісту, структури, етапів, форм, методів організації навчання. Визначення методологічних орієнтирів у дослідженні порушеної проблеми формує основу для подальшого теоретичного вивчення особливостей професійної підготовки філологів та обґрунтування концептуальних засад розвитку системи професійної підготовки філологів. Відтак за методологічні орієнтири взято наукові підходи.

Аналіз досліджень і публікацій... У теоретико-методологічному зрізі дослідження опираємося на положення: філософії освіти (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень, Г. Філіпчук та ін.); теорії і методики професійної підготовки філологів (Л. Базиль, Л. Мацько, О. Семенов, Т. Симоненко та ін.); неперервної професійної освіти (С. Батишев, С. Гончаренко, Н. Кузьміна, Н. Ничкало та ін.); педагогічної компаративістики (Н. Авшенюк, Н. Бідюк, Н. Мукан, О. Огієнко та ін.); теорії діяльності та творчого розвитку особистості (Б. Ананьєв, О. Леонтьєв, В. Рибалка, С. Рубінштейн, Н. Тализіна та ін.); теорії систем та системно-структурного підходу до аналізу педагогічних явищ (В. Афанасьєв, І. Блауберг, Т. Ільїна, М. Каган, Е. Юдін та ін.); педагогіки та дидактики вищої школи (Я. Коменський, А. Кузьмінський, А. Хуторської й ін.).

Формулювання цілей статті... Мета статті – обґрунтувати теоретико-методологічні засади професійної підготовки філологів.

Виклад основного матеріалу... На основі вивчення енциклопедичної літератури, нормативно-законодавчих документів філологічна освіта тлумачиться як система підготовки фахівців з мов та

літератур – лінгвістів, літературознавців, перекладачів. Метою такої підготовки є озброєння студентів спеціальними знаннями, практичними навичками і вміннями роботи в галузі філології. Нове бачення філолога як культуромовної особистості забезпечується значною мірою орієнтирами сучасної філософії освіти. Головну парадигму філософії освіти можна охарактеризувати як людиноцентричну, де людиноцентризм є її головною методологічною засадою і провідною ідеєю [7]. Філософія людиноцентризму та культуроцентризму акцентує увагу на розвитку людської самосвідомості, культуровідповідності, культурної ідентичності, розумінні сутності людини, осягненні своєрідності людини і на цій основі виробляє перспективу розвитку самої людини. Освіта та культура є базовим підґрунтям, яке формує нову особистість, допомагає розкрити її потенціал. Філософія людиноцентризму особливо наголошує на значенні особистісних цінностей та можливості їх реалізації у процесі професійної підготовки та професійної діяльності.

Практична проекція методологічного підґрунтя підготовки філологів включає *аксіологічний, синергетичний, культурологічний, антропоцентричний, компетентнісний, системний, діяльнісний та особистісно орієнтований* підходи. Вважаємо за доцільне схарактеризувати основні положення зазначених підходів та доцільність їхнього використання у професійній підготовці фахівців-філологів.

На нашу думку, проблема гуманізації сучасної філологічної освіти має яскраво виражений аксіологічний характер. Сутність *аксіологічного підходу* до підготовки філологів полягає в орієнтації філологічної освіти на розвиток системи загальнолюдських і професійних цінностей, що визначають їх світогляд, ставлення до своєї діяльності, до себе як людини і професіонала. У словнику «Професійна освіта» за загальною редакцією Н. Ничкало «аксіологію» розтлумачено як «...учення про цінності суспільства, соціальних груп та особистості; розрізняють цінності соціальні, моральні, естетичні тощо» [11]. Система ціннісних орієнтацій філолога формує його професійну й особистісну культуру, до якої належать такі цінності: цінності-цілі (взаємозв'язок Я-особистісного і Я-професійного); цінності-засоби (взаємодія спілкування, технологій та інноватики); цінності-ставлення (міжкультурна взаємодія); цінності-якості (диверсифікація поведінкових якостей особистості); цінності-знання (сформованість особистісної і професійної компетентності). Практика засвідчує, що часто знання, одержані в процесі навчання у ВНЗ, мають невпорядкований, безсистемний характер, уміння й навички мають переважно вузьке кон'юнктурне забарвлення, не співвідносяться з аксіологічною життєвою домінантою – гармонізацією всіх цінностей людини.

Зазначимо, що професіограма філолога передбачає високорозвинений моральний ідеал, активну життєву позицію, ставлення до морально-духовних цінностей; потребу в самоосвіті і самовихованні; високий рівень морально-духовної культури та свідомості; мовно-етикетну культуру; уміння міжкультурного спілкування; гармонію образного і логічного мислення; високий рівень розвитку емоційно-чуттєвої сфери, сприймання, відтворюючого і творчого уподобання; наявність і використання професійних здібностей. У зв'язку з цим, процес ціннісного розвитку філолога в умовах професійної підготовки у ВНЗ – це цілеспрямований, систематичний рух на засадах пізнання, осмислення й рефлексії власного досвіду до творчої трансформації знань, формування готовності до постійного саморозвитку і самовдосконалення. За допомогою аксіологічного підходу вивчено особливості змістового наповнення професійної підготовки філологів, яке охоплює не тільки знання, вміння та навички, але й основні цінності цивілізації загалом та професії зокрема, формування відповідального ставлення та відданості професійній діяльності.

Вивчення окресленої проблеми показало, що професійна діяльність філолога ґрунтується на концептуальних ідеях синергетики та самоменеджменту. *Синергетична концепція* навчання дає змогу формувати професійні компетенції філолога на основі рефлексії його соціально-професійного та особистого досвіду, коли набуття компетенцій відбувається як «нарощування» здібностей у професійній діяльності. Ідея самоменеджменту та її значення полягає у тому, що найбільш досконалою моделлю управління розвитком є «управління людини самою собою», «усвідомлене та осмислене саморегулювання» [8, с. 116]. Відтак, формування професійних компетенцій потребує організації самокерованого навчання, основою якого слугують суб'єкт-суб'єктні відносини.

Реалізація *синергетичного підходу* у підготовці майбутніх філологів передбачає трансформацію змісту, форм і методів навчання з урахуванням принципів відкритості, самоорганізації, послідовності, самоменеджменту, міждисциплінарності. З позицій синергетичного підходу підготовка філолога є саморухомих, самоорганізованим та водночас керованим процесом, що сприяє формуванню культури самоорганізації філолога, усвідомленому ставленні до успішності власної діяльності, готовності до самостійного ефективного її здійснення, умінні планувати свою діяльність, організувати себе, а також у здатності виконувати свідому роботу над собою з метою всебічного розвитку, удосконалення рис характеру та здібностей, необхідних для підвищення рівня власного професіоналізму у галузі філології.

Значення синергетичного підходу до вивчення особливостей професійної підготовки філологів дає змогу розглядати її як відкриту, динамічну систему, що має тенденцію до саморозвитку і самоорганізації. Під впливом синергетики (теорії самоорганізації) відбуваються суттєві зрушення у формуванні сучасної картини соціального буття, у виробленні нового погляду на зміст процесів, що відбуваються у різних сферах людської активності, у тому числі й царині педагогіки. Використання синергетичної парадигми передбачає самокерований розвиток філологів шляхом спеціально конфігурованих впливів: з боку викладача – створення та реалізація оптимальних педагогічних умов, з боку студентів – участь у змодельованих професійно спрямованих ситуаціях. Водночас в межах синергетичного підходу використовуємо переваги міжсуб'єктної взаємодії в умовах інноваційного навчання філологів, які мають можливість переконатися, що окремі, інколи взаємопротилежні та взаємозаперечні ідеї виконання професійних дій можуть продукувати нові моделі професійної діяльності. Для системи професійної підготовки філологів формується декілька альтернативних шляхів її розвитку: традиційний та інноваційний. У другому випадку синергетичний підхід відкриває нові принципи побудови освітнього процесу (креативність суб'єкт-суб'єктної взаємодії, інноваційність змісту, форм і методів навчання; надання студентам можливості креативно підходити до побудови моделі майбутньої професійної діяльності) та формування особистості (конструюванні нового еволюційного бачення власного професіоналізму).

Переконані, що професійна підготовка філологів відповідатиме сучасному рівню за умови орієнтації змістового та процесуального компонентів соціально-гуманітарної, лінгвістичної, літературознавчої, перекладацької складових на формування культуромовної особистості. Це забезпечується взаємозв'язком навчально-пізнавальної, науково-дослідницької і практичної діяльності студентів, що спрямований на реалізацію завдань сучасної парадигми філологічної освіти. Особливе значення у цьому контексті має використання *культурологічного* підходу, який спрямований на забезпечення діалогової взаємодії в полікультурному, полілінгвальному інформаційному суспільстві, сприяння духовному вдосконаленню, розвитку національної самосвідомості, формуванню ментальності та самобутності. Методологічною основою слугує культурологічна і діалогова концепції М. Бахтіна і В. Біблера, основу яких становить ідея діалогічного розвитку культури антропоцентричного типу. Особистість, на переконання науковців, не замкнута й ізольована річ у собі, особистість повинна бути відкритою для світу людей, отже, діалог – на вищому рівні – це діалог особистостей. Таким чином, органічною складовою модернізації і стабільного розвитку суспільства мають стати комунікативна філософія, комунікативна етика [1; 2]. Результатом готовності філолога до професійної діяльності є його культуротворча діяльність, ознаками якої є духовно-ціннісна визначеність щодо етичних та естетичних норм ставлення до праці й дозвілля, до природи і мистецтва, а також творча спрямованість на розв'язання професійних і життєвих проблем. Водночас культурологічний підхід передбачає реалізацію ідеї інтерактивного функціонування різноманітних культур. В умовах інтеграційних процесів професійна підготовка філологів розглядається як потужний ресурс, що застосовується у процесі формування їх готовності до роботи у полікультурному середовищі.

Вивчення проблеми формування культуромовної особистості філолога з позиції *антропоцентричного підходу* дає змогу розглядати філолога як головного творця і носія національної мови, культури й духовності. Витоки зародження проблеми взаємозв'язку мови, культури і особистості пов'язані з науковими пошуками антропоцентричного напрямку, що вивчає зв'язок мови з мисленням людини, її внутрішнім світом й культурними цінностями. Відомим представником цього напрямку є філософ і мовознавець В. фон Гумбольдт, який досліджував проблему формування мовної особистості. Його послідовники видатні українські лінгвісти (Ф. Буслаєв, Г. Гадамер, М. Грушевський, О. Потебня, Д. Овсянико-Куликовський) розкрили багатогранну палітру мовної особистості, а саме: індивідуальність, яка відображає мовні ознаки суспільства (О. Потебня); духовно-національна особистість (Д. Овсянико-Куликовський); патріотична особистість, яка шанує свої звичаї і традиції (Г. Гадамер); культурно-національна особистість (М. Грушевський). Розроблена відомим ученим Ю. Карауловим теоретико-гносологічна модель мовної особистості з вербально-семантичним; лінгво-когнітивним; мотиваційним рівнями визначається лексиконом, пізнавальною діяльністю, інтелектуальною сферою, інтересами, мотивами особистості [6, с. 38]. Сучасні мовознавці (Т. Симоненко, О. Семенов) аналізують структуру мовної особистості з позицій вияву її кроскультурних, етнокультурних і національних якостей, і використовують термін «культуромовна особистість». На їх переконання, зміст професійної підготовки філологів повинен проектуватися на красу мови і літератури.

Практика засвідчує, що серед критеріїв оцінювання якості професійної підготовки та діяльності, а також кваліфікаційних характеристик філолога найпоширенішим визначено «компетентність». Упровадження в освітнє середовище ВНЗ *компетентнісного підходу* сприяє професійному становленню філолога як особистості і професіонала, оскільки формує та розвиває

професійні компетенції на основі вже набутих знань, певного досвіду, сформованих цінностей. У дослідженні беремо за основу тлумачення поняття «компетентність», визначене О. Пометун, яке потрактоване як складна інтегрована характеристика особистості, набір знань, умінь і навичок, ставлень, що дають змогу ефективно проводити діяльність або виконувати певні функції, забезпечуючи розв'язання проблеми, досягнення певних стандартів у галузі професії або виді діяльності [10, с. 15–25]. Упродовж цієї думки, заслуговують на увагу результати дослідження О. Семеног, яка розглядає *професійну компетенцію майбутнього філолога (вчителя української мови і літератури)* як ступінь сформованості системи знань і вмінь, філологічних і педагогічних здібностей, ціннісних орієнтацій, інтегративних показників культури мовлення, стилю спілкування, необхідних для якісного виконання педагогічної діяльності [12, с. 32].

Зміст професійної підготовки, обов'язковими складниками якого є фундаментальність, глибина, інтелектуальна і практична зорієнтованість, має бути спрямований на формування таких професійних *компетенцій*: ключових (соціальна, загальнокультурна, комунікативна, проєктувальна, екологічна, інформаційна, дослідницька), лідерських (міжособистісна, управлінська, організаційна, інноваційна, креативна) та фахових (лінгвістична, літературознавча, соціолінгвістична, крос-культурна, фольклорна, перекладацька, аналітична, лінгводидактична, етнографічна, дискурсивна, стратегічна, ілюктивна, аудитивна).

Орієнтація освітнього процесу на розвиток особистості, утвердження її як вищої цінності буття, мотивація до самореалізації й самовдосконалення – пріоритетні завдання *особистісно орієнтованого підходу*. Організація особистісно орієнтованого та комунікативно-спрямованого освітнього середовища – це створення атмосфери доброзичливості; орієнтація на більш підготовлених суб'єктів навчання; надання можливості працювати з матеріалом різного рівня складності; використання індивідуальних особливостей, досвіду кожного; заохочування самостійності, ініціативи, творчості; визнання за кожним права на помилку, але з обов'язковим визначенням шляхів її виправлення; опора на усталені предметні й проблемні орієнтації кожного. Головну функцію особистісно орієнтованої освіти В. Сериков вбачає в забезпеченні особистісного розвитку кожного суб'єкта навчального процесу, наполягаючи на визнанні права на самовизначення та самореалізацію в процесі пізнання через оволодіння власними способами навчальної роботи [13, с. 16–21].

Дослідження проблемного поля вимагає звернення до методології *діяльнісного підходу*. Відповідно до цього підходу реалізація освітньої мети професійної підготовки майбутнього фахівця-філолога досягається через навчальну діяльність. При цьому ця діяльність повинна бути адекватною майбутній професійній діяльності, наповнювати традиційні й новітні навчальні форми діяльнісним змістом та моделювати на теоретичному й практичному рівнях професійні функції майбутнього фаху. У його основі лежить ідея про те, що людина та її психіка розвиваються передусім на основі первинно-практичної діяльності (ігрової, навчальної, трудової тощо) й лише потім – теоретичної. Діяльність характеризується такими особливостями: взаємодія, предметність та змістовність, творчість, самостійність [9; 14].

Особистісний підхід орієнтований на визнання особистості як головної мети навчання, визнання її унікальності, значущості її інтелектуальної та моральної свободи, створення умов для розвитку здібностей, самореалізації, самовизначення, а діяльнісний підхід спрямований на таку організацію суб'єкта, в якій би він був активним у пізнанні, праці, спілкуванні, своєму особистісному розвитку. Тому в педагогічній науці все частіше вживається поняття «особистісно-діяльнісний підхід», де особистісний і діяльнісний аспекти утворюють нерозривну єдність, перспективою якої є самореалізація можливостей особистості. Особистісно-діяльнісний підхід до професійної підготовки філологів слід розглядати в органічному зв'язку з особистісно-орієнтованим навчанням, яке спрямоване на вирішення ключових проблем гуманізації освіти, на підвищення престижу вищого навчального закладу з погляду ґрунтовності і професійності підготовки філологів, на розвиток у студентів стійкого інтересу до пізнання, бажання та вміння самостійно вчитися, набувати нових знань. У навчальному процесі реалізується тісний взаємозв'язок того, що вивчається та індивідуального досвіду особистості, її культурного потенціалу.

Складність, комплексність, поліаспектність проблеми професійної підготовки філологів визначає необхідність застосування *системного підходу* до її аналізу. Системний підхід спрямований на розкриття цілісності педагогічних об'єктів, виявлення в них різноманітних типів зв'язків та зведення їх у єдину теоретичну картину [4, с. 305]. Науковці В. Афанасьєв, І. Блауберг, М. Каган, Б. Ломов традиційно визначають його як методологічний напрям у науці, що має своїм завданням розробку засобів та методів дослідження складноорганізованих об'єктів – систем [3, с. 306–307]. Системний підхід уможливує виявлення компонентів, а також системотвірних і функціональних зв'язків педагогічних систем, процесів та аналіз здатності учасників освітнього процесу до самоорганізації, активного творчого конструювання своєї багатоваріантної діяльності [5,

с. 139].

У професійній підготовці філологів як складні підсистеми розглядаємо: цільовий компонент; законодавчий компонент; управлінський компонент; організаційний компонент; змістовий компонент; технологічний компонент; науково-методичний компонент; суспільно-мотиваційний компонент; особистісний компонент; результативний компонент; прогностичний компонент. Як бачимо, система професійної підготовки філологів є різновидом педагогічної системи, оскільки має всі властиві такій системі ознаки, зокрема: вона є підґрунтям теоретичного осмислення та побудови педагогічної діяльності; має сукупність взаємопов'язаних змісту, засобів, методів та процесів, необхідних для створення організованого, цілеспрямованого впливу на формування особистості; забезпечує реалізацію нормативних, технологічних та процесуально-результативних функцій педагогічної діяльності; сприяє досягненню поставлених цілей розвитку особистості. Саме системний підхід у розробці моделі професійної підготовки філологів дає можливість вибудувати результати навчання у двох вимірах – кваліфікаційно-професійному і предметно-компетентнісному і таким чином закласти основу випереджувальної підготовки. Системне бачення професійної підготовки філологів охоплює процес набуття ними необхідних умінь та навичок різних видів діяльності за принципом цілісності, що має інтегративний зміст і слугує для обґрунтування їхнього розвитку у системі «особистість – готовність до професійної діяльності».

Узагальнення положень методології наукових досліджень дало змогу встановити, що, упродовж вивчення професійної підготовки філологів необхідно враховувати три перспективи: людина, як суб'єкт, що навчається на постійній основі; освітні програми, що ґрунтуються на принципах системності, систематичності, наступності; структурно-функціональна організація навчання майбутніх філологів, спрямована на створення комплексу освітніх послуг тощо. Інтеграція зазначених підходів орієнтує філолога на постійний саморозвиток, досягнення вершин комунікативної майстерності у сфері філологічної науки і дає змогу спроекувати його професійну діяльність.

Висновки... Окреслені вище підходи формують методологічну стратегію побудови теорії нашого дослідження. Очевидно, що в основу такої стратегії не може бути покладене механічне поєднання окремих елементів різних наукових підходів і теорій. Однією із центральних проблем є створення поліметодології, яка б дала змогу дотримуватися стратегій усіх вищезазначених підходів. Інтеграція наукових підходів можлива на двох рівнях: на рівні інтеграції принципів, понять, положень в межах певного підходу (внутрішня структурна інтеграція); на рівні інтеграції окремих елементів різних підходів (міжструктурна інтеграція).

До перспективних напрямів досліджень у даній сфері вважаємо за доцільне віднести обґрунтування базових категорій дослідження проблеми філологічної освіти та принципів підготовки філологів.

Список використаних джерел та літератури/References:

- 1.Бахтин М. М. Проблемы текста в лингвистике, филологии и других гуманитарных науках. Опыт философского анализа / М. М. Бахтин // Русская словесность / От теории словесности к структуре текста: Антология / Под ред. В. П. Нерознака. – М. : Academia, 1997. – С. 227–245. / Bakhtin M. M. *Problemy teksta v lingvistike, filologii i drygikh gumanitarnykh naukakh. Opyt filosofskogo analiza (Problems of Text in Linguistics, Philology and Other Humanities. Experience of Philosophical Analysis)*, Russkaya slovestnost, Ot teorii slovestnosti k structure teksta: Antologiya, Academia, 1997, pp. 227–245. [in Russian]
- 2.Библер В. С. От наукоучения – к логике культуры. Два философских введения в XXI век / В. С. Библер. – М. : Политиздат, 1991. – 413 с. / Bibler V. S. *От naukoucheniya – k logike kultury. Dva filosofskikh vvedeniya v XXI vek (From Science Studies to Logic of Culture)*, Politizdat, 1991, 413 p. [in Russian]
- 3.Блауберг И. В. Системный подход / И. В. Блауберг // Краткий словарь по философии / под общ. ред. И. В. Блауберга, И. К. Пантина. – 4-изд. – М. : Политиздат, 1982. – С. 306–307. / Blauberger I. V. *Sistemnyi podkhod (Systemic Approach)*, Kratkii slovar po filosofii, Politizdat, 1982, pp. 306–307. [in Russian]
- 4.Великий тлумачний словник сучасної української мови [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. : Ірпін'я : ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с. / Busel V. T. *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoyi ukrayinskoï movy (Big Explanatory Dictionary of Modern Ukrainian)*, Irpin, Perun, 2009, 1736 p. [in Ukrainian]
- 5.Вознюк О. В. Цільові орієнтири розвитку особистості у системі освіти: інтегративний підхід : монографія / О. В. Вознюк, О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 684 с. / Voznyuk O. V., Dubasenyuk O. A. *Tsilovi oriyentyry rozvytku osobystosti u systemi osvity: integratyvnyi pidkhid: monografiya (Target Guidelines of Personality Development in Education System: an Integrative Approach: Monography)*, Vyd-vo ZHDU im. I. Franka, 2009, 684 p. [in Ukrainian]
- 6.Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов – Изд.2-е, стереотип. – М. : Едиториал УРСС, 2002. – 264 с. / Karaulov Yu. N. *Russkiy yazyk i yazykovaya lichnost (Russian and Linguistic Personality)*, Editorial URSS, 2002, 264 p. [in Russian]
- 7.Кремень В. Г. Синергетика в освіті: контекст людиноцентризму / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн ; Нац. акад. пед. наук України. – К. : Пед. думка, 2012. – 368 с. / Kremen V. G., Ilyin V. V. *Synergetyka v osviti: kontekst*

lyudynotsentryzmu (Synergy in Education: the Context of Anthropocentrism), *Ped. dumka*, 2012, 368 p. [in Ukrainian]

8. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005. – 486 с. / Kuzminskyi A. I. *Pedagogika vyshchoyi shkoly: navch. posib.* (Pedagogy in Higher Education: Textbook), *Znannya*, 2005, 486 p. [in Ukrainian]

9. Леонтьев А. Н. Новые ориентиры понимания личности в психологии: от необходимого к возможному / А. Н. Леонтьев // Вопросы психологии. – 2011. – № 11. – С. 3–27. / Leontev A. N. *Novye orientiry ponimaniya lichnosti v psikhologii: ot neobkhodimogo k vozmozhnomu* (New Guidelines in Comprehending Personality in Psychology: from Needed to Possible), *Voprosy psikhologii*, 2011, № 11, pp. 3–27. [in Russian]

10. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. – К., 2004. – С. 15–25. / Pometun O. I. *Teoriya ta praktyka poslidovnoyi realizatsiyi kompetentnitsnogo pidkhodu v dosvidi zarubizhnykh krayin* (Theory and Practice of Consecutive Realization of a Competency-Based Approach in Experience of Foreign Countries), *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasniy osviti: svitoviy dosvid ta ukraiyinski perspektivy*, 2004, pp. 15–25. [in Ukrainian]

11. Професійна освіта: словник: навч. посіб. / [уклад. С. У. Гончаренко, І. А. Зязюн, Н. Г. Ничкало, О. С. Дубинчук, Н. О. Талалуєва, А. О. Молчанова, Л. Б. Лук'янова; за ред. Н. Г. Ничкало]. – К. : Вища шк., 2000. – 380 с. / Goncharenko S. U., Zyazyun I. A., Nychkalo N. G., Dubynchuk O. S., Talaluyeva N. O., Molchanova A. O., Lukyanova L. B. *Profesiynna osvita: slovnyk: navch. posib.* (Professional Education: Dictionary: Textbook), *Vyshcha shkola*, 2000, 380 p. [in Ukrainian]

12. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: монографія. / О. М. Семенов. – Суми : ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. – 404 с. / Semenog O. M. *Profesiynna pidgotovka maybutnikh uchyteliv ukraiyinskoyi movy i literatuty: monografiya* (Professional Training of Ukrainian Language and Literature Teachers: Monography), *Mriya-1*, 2005, 404 p. [in Ukrainian]

13. Сериков В. В. Личностно ориентированное образование: к разработке дидактической концепции / В. В. Сериков // Педагогика. – 1994. – № 5. – С. 16–21. / Serikov V. V. *Lichnostno orientirovannoye obrazovaniye: k razrabotke didakticheskoy kontseptsii* (Personality-Oriented Education: towards Didactic Conception Development), *Pedagogika*, 1994, № 5, pp. 16–21. [in Russian]

14. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн; послесл. К. А. Абдульхановой-Славской, А. В. Брушлинского. – СПб. : Питер Ком, 1998. – 705 с. / Rubinshtein S. L. *Osnovy obshchey psikhologii*, *Piter Kom*, 1998, 205 p. [in Russian]

Дата надходження статті: «11» жовтня 2016 р.
Стаття прийнята до друку: «25» жовтня 2016 р.

Рецензенти:

Бідюк Н. – доктор педагогічних наук, професор
Третьюк В. – доктор педагогічних наук, професор

Іконнікова Марина – доцент кафедри іноземних мов Хмельницького національного університету, кандидат філологічних наук, доцент, e-mail: ikonnikova@ukr.net

Ikonnikova Maryna – assistant professor of the department of foreign languages of Khmelnytskyi National University, candidate of philological sciences, assistant professor, e-mail: ikonnikova@ukr.net

Цитуйте цю статтю як:

Іконнікова М. Методологічні орієнтири професійної підготовки філологів / Марина Іконнікова // Педагогічний дискурс. – 2016. – Вип. 21. – С. 46–52.

Cite this article as:

Ikonnikova M. Methodological Guidelines in Philologists' Professional Training, *Pedagogical Discourse*, 2016, Issue 21, pp. 46–52.